

УДК 378.147:331.544

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Тетяна Вячеславівна Козій,

кафедра професійної освіти,

ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди”,

м. Переяслав-Хмельницький, Україна

Анотація

У статті висвітлено сутність та основні підходи у професійній діяльності майбутнього фахівця вищого навчального закладу та його професіоналізм, який реалізується через професіоналізм знань, професіоналізм спілкування та професіоналізм самовдосконалення. Визначено особливості та різновиди творчої інтелектуальної праці, пов'язані із застосуванням інноваційних підходів. Розглянуто основні умови розвитку професійних якостей майбутніх фахівців через набуття педагогічного досвіду та постійну працю над собою. Проаналізовано норми його професійної поведінки і можливість інноваційного розвитку.

Ключові слова: *професіоналізм знань; професіоналізм спілкування; професіоналізм самовдосконалення; педагогічна майстерність; спостережливність; уважність; мозковий штурм; дидактичні здібності; дидактична гра; дискусія; стажування; тренінг.*

Постановка проблеми в контексті сучасної педагогічної науки та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями.

Сучасна вища освіта вимагає нових підходів у визначенні компетентного, освіченого фахівця вищого навчального закладу. Тому професійна діяльність майбутнього фахівця вищого навчального закладу — це особливий різновид творчої інтелектуальної праці. Його творчість полягає у доборі методів і розробці нових технологій, реалізації мети і завдань, поставлених державою перед вищою школою: забезпечення ефективності навчально-виховного процесу; озброєння майбутніх фахівців фундаментальними знаннями; привчання студентів до самостійного отримання максимальної інформації за короткий час і розвитку творчого мислення; організація наукового до-

слідження; виховання різнобічної, досвідченої і культурної людини.

Аналіз досліджень і публікацій. Нині помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало дослідження якісних показників процесу становлення майбутнього фахівця, його саморозвитку та удосконалення, використання ним інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Цій темі присвячені дослідження таких науковців, як І. Д. Бех, Б. З. Вульф, К. М. Гнезділова, В. П. Зінченко, О. В. Киричук, Л. В. Кулікова, Н. В. Кузьміна, П. Д. Харченко та інші.

Варто наголосити, що в наявних працях зроблені спроби певним чином вирішити проблему формування професійної якості. Однак нові вимоги в освіті вимагають нових підходів у формуванні професійної якості майбутніх фахівців. Усе це актуалізує тему роботи і визначає її мету.

Мета дослідження — розглянути і теоретично дослідити сутність педагогічної діяльності, а також пов'язаної з нею професійної якості та ефективності.

Виклад основного матеріалу. Сучасне суспільство все більше визначає принципово нові зміни і ролі професійних функцій викладача, його компетентність, удосконалює сутність поняття “професійна якість”.

Виділяють такі види компетентності:

- 1) функціональна (професійна) компетентність;
- 2) інтелектуальна компетентність;
- 3) ситуативна компетентність;
- 4) часова компетентність;
- 5) соціальна компетентність.

Професійну (функціональну) компетентність виокремлює її чотири структурні компоненти, а саме: особистісна, фахова, соціальна та методична компетентності.

Виділяють такі етапи формування професійних якостей:

- самоаналіз і усвідомлення необхідності;
- планування саморозвитку (цілі, завдання, шляхи вирішення);
- самовиявлення, аналіз, самокоректування.

Основними умовами розвитку професійних якостей майбутніх фахівців є:

1. *Організаційно-управлінські* (навчальний план, семестрові графіки, складання розкладу, вироблення критеріїв визначення рівня компетентності, матеріально-технічне оснащення освітнього процесу).

2. *Навчально-методичні* (відбір змісту занять, інтеграція різних курсів, виділення провідних ідей).

3. *Технологічні* (контрольно-оцінні, організація активних форм навчання, визначення груп умій входять до компетентність, використання інноваційних технологій).

4. *Психолого-педагогічні* (здійснення діагностики розвитку студентів, система стимулювання мотивації навчання, визначення критеріїв компетентності, рефлексивно-оцінний етап кожного заняття, включення студентів у співпрацю).

У структурі професійної педагогічної діяльності можна виділити три складових компонента: *професіоналізм знань, професіоналізм спілкування, професіоналізм самовдосконалення*.

Професіоналізм знань є основою, підґрунтям формування професіоналізму загалом. Важливими особливостями професіоналізму знань є:

- комплексність, тобто здатність майбутнього фахівця синтезувати інформацію з різних галузей науки у процесі викладання певного закону, тенденції;
- особистісність, тобто знання, “пропущені” через власну позицію;
- формування знань одночасно на різних рівнях (теоретичному, методичному, технологічному).

Професіоналізм спілкування — це готовність і вміння використовувати системні знання у взаємодії зі студентами. Викладач повинен розуміти, пам’ятати, що ефективність спільної діяльності педагога і студента в будь-яких формах залежить від взаєморозуміння між ними. Обов’язковою нормою професійної поведінки є дотримання педагогічної етики, прагнення формувати людські стосунки зі студентами і між ними.

В основі моральної норми професійної поведінки має бути повага до особистості студента і водночас максимальна вимогливість до нього. Професіоналізм спілкування передбачає його позитивну позицію стосовно студента. Відомо, що підвищення ефективності якості праці у всіх сферах виробництва залежить від мікроклімату в колективах, від настрою кожної людини.

У сфері спілкування зі студентами важливу роль відіграє психологічно активний стан або педагогічний оптимізм. Ідея, однак, залишається незмінною: постійна бадьорість, готовність до дії, веселий добрий настрій.

Точка зору окремих науково-педагогічних працівників, згідно з якою навчання можна здійснювати без спеціальної психолого-педагогічної підготовки, є хибною. Такі викладачі вважають, що основою є знання дисципліни, яку вони викладають, і використовують здебільшого репродуктивні методи навчання, не приділяючи достатньої уваги розвитку індивідуальності студентів, не вміють активізувати їх навчально-пізнавальну діяльність.

Важливою рисою у вихованні є патріотизм. Виховувати патріотів, гідних громадян, висококваліфікованих фахівців, носіїв національної культури може тільки педагог з високими моральними якостями, патріот з усвідомленим громадянським обов'язком.

Рівень професіоналізму, а відповідно і диференціацію викладачів поділяють за такими рівнями:

I рівень — репродуктивний (недостатній) — полягає в умінні майбутнього фахівця передати студентам ту інформацію, якою володіє сам;

II рівень — адаптивний (низький) — передбачає уміння пристосувати виклад матеріалу до особливостей аудиторії;

III рівень — локально-моделюючий (середній) — передбачає володіння педагогом стратегіями передавання знань з окремих розділів і тем;

IV рівень — системно-моделюючий (високий) — полягає в умінні формувати систему знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни загалом;

V рівень — системно-моделюючий (вищий) — передбачає здатність педагога перетворювати свій предмет на засіб формування особистості студентів.

У процесі *професійного самовдосконалення* викладачі досягають таких рівнів через:

- самоосвіту (самостійне оволодіння найновішими науковими досягненнями);
- залучення до системи підвищення кваліфікації, накопичення і осмислення передового педагогічного досвіду;
- аналізу власних здобутків і на цій основі реконструювання власної діяльності;
- самовиховання (вивчення особистісних психологічних властивостей і на цих засадах їх удосконалення, перебудова установок, цінностей, моральних орієнтацій, потреб, інтересів, мотивів педагогічної діяльності).

Єдність професіоналізму знань, професіоналізму спілкування та професіоналізму самовдосконалення дає змогу забезпечити розвиток цілісної системи — професіоналізму діяльності самого педагога [3, с.73—78].

Викладач має бути освіченою людиною і повинен володіти не лише фаховими знаннями, а і знаннями в галузі філософії, соціології, етики, політики, мистецтва, сучасної науки і техніки. Окрім того, він повинен бути цікавим співрозмовником, викликати повагу студентів і бути для них взірцем творчого ставлення до праці, прикладом для наслідування.

У педагогічній діяльності результати своєї діяльності викладач, насамперед, оцінює сам і дуже важливо, щоб його оцінка була об'єктивною. Отже, необхідними рисами викладача мають бути самокритичність та потреба у постійному самовдосконаленні, дисциплінованість і висока вимогливість до себе.

Особливого значення набувають спостережливість та уважність, яка дає можливість отримати інформацію про індивідуально-психологічні особливості студентів та їх ставлення до навчальної діяльності. Такі знання оптимально використовуються під час організації навчально-пізнавальної та науково-дослідної діяльності, забезпеченні індивідуального підходу до них.

Викладач повинен уміти концентрувати увагу студентів у процесі проведення навчальних занять з ціллю логічного викладу значного об'єму інформації. Він не повинен припускати помилок у термінах, формулах, обчисленнях. Студенти добре сприйматимуть навчальний матеріал, якщо викладач може логічно, конкретно та чітко сформулювати свою думку, дохідливо, переконливо пояснити, використовуючи літературну мову.

Особливою вимогою до особистості майбутнього фахівця є наявність педагогічної тактовності (від латин. *tactus* — дотик, відчуття, почуття) — почуття міри у застосуванні засобів педагогічного впливу на студентів.

Педагогічний такт проявляється в умінні належним чином поводитися у певній педагогічній ситуації, знаходити педагогічно доцільну лінію поведінки: просто та переконливо розмовляти, ставити розумні та педагогічно обґрунтовані вимоги, поважати гідність вихованців. Прояв педагогічної тактовності є однією з важливих умов формування авторитету викладача, одне з джерел сили і ефективності його впливу як на студентський колектив у цілому, так і на кожного студента зокрема.

Тому педагогічна діяльність вимагає не тільки спеціальної організації та певних умінь і навичок, але й низки психологічних особливостей, які належать до категорії педагогічних здібностей.

Дидактичні здібності — це здібності передавати студентам навчальний матеріал доступно, зрозуміло, викликати активну самостійну думку, організувати самостійну діяльність, керувати пізнавальною активністю.

Академічні здібності — здібності до галузі науки, що є предметом викладання. Здібний викладач добре знає навчальний предмет, досконало, глибоко володіє матеріалом, має до нього великий пізнавальний інтерес, проводить дослідницьку роботу. Він постійно знайомиться з новими досягненнями у своїй галузі, а також у суміжних науках.

Перцептивні здібності — це здібності викладача проникати у внутрішній світ студента, психологічна спостережливість, пов'язана з розумінням його особистості та тимчасових психічних станів.

Мовні здібності — це здібності чітко висловлювати свої думки та почуття за допомогою мови, а також за допомогою невербальних засобів (міміки, пантоміміки).

Організаторські здібності — це вміння організовувати аудиторію, згуртувати її, правильно організувати власну діяльність (планування, контроль тощо).

Експресивні здібності — виражаються в емоційній насиченості, умінні виражати себе перед студентами.

Правильна дикція, добре поставлений голос, дихання, узгодженість мови, міміки і жестикуляції — усе це входить у поняття “педагогічна техніка”.

Сугестивні здібності виражають здатність викладача до безпосереднього емоційно-вольового впливу на студентів і вміння на цій основі досягати в них авторитету.

Педагогічна уява — спеціальна здатність, яка має вияв у передбаченні результатів своїх дій в проектуванні розвитку особистості студента.

Педагогічна рефлексія — здатність оцінити свою діяльність, її результати, свою концепцію, свій індивідуальний стиль.

Одним із компонентів педагогічних здібностей є розподіл, обсяг і переключення уваги.

Отже, професійна якість майбутніх фахівців є інтегрованим поняттям, яке об'єднує наступні її складові: світоглядні позиції особистості та професійні якості (знання та вміння) у реалізації сукупності здібностей і його діяльності та постійного самовдосконалення.

У процесі навчання студентів у ВНЗ можливо сформуванати лише основні професійні якості, тому що вони формуються під час набуття педагогічного досвіду і постійної праці над удосконаленням своєї професійної майстерності. Професійна якість не є сталою величиною, процес її формування ніколи не завершується і постійно змінюється [1, с. 23—35].

Психологічна структура діяльності педагога є своєрідним відображенням діяльності педагогічних систем. Психологічна структура діяльності — це взаємозв'язок, система і послідовність дій викладача, спрямованих на досягнення поставлених цілей через розв'язання педагогічних задач. У ній виділяють: *конструктивний, організаторський, комунікативний і гностичний функціональні компоненти* [5, с. 22].

Гностичний компонент є своєрідним стрижнем усіх вищезазначених компонентів. Він включає вивчення:

- 1) змісту і способів впливу на студентів;
- 2) вікових та індивідуальних особливостей студентів;
- 3) особливостей навчально-виховного процесу і результатів власної діяльності, її переваг і недоліків.

Конструктивний компонент охоплює:

- 1) добір і конструювання змісту навчальної інформації, яка стає надбанням студентів;
- 2) проектування діяльності студентів, в якій необхідна інформація може бути засвоєна;
- 3) проектування власної майбутньої діяльності та поведінки, тобто якими вони мають бути в процесі взаємодії зі студентами.

У навчальній діяльності конструктивні уміння виявляються у доборі й композиції навчальної інформації, проектуванні власної діяльності та діяльності студентів щодо засвоєння інформації.

Організаційний компонент вміщує організацію:

- 1) інформації в процесі її доведення студентам;
- 2) різних видів діяльності студентів таким чином, щоб результати відповідали цілям системи;

3) власної діяльності та поведінки в процесі безпосередньої взаємодії зі студентами.

Комунікативний компонент вміщує:

1) встановлення педагогічно доцільних стосунків з тими, на кого спрямований вплив (на основі визнання моральної, інтелектуальної та політичної зверхності в ролі керівника і організатора — “взаємини по горизонталі”);

2) установка правильних взаємин з тими, хто виступає в ролі керівників даної системи (дисциплінованість, принциповість, творчість — “взаємини по вертикалі”) і партнерів по діяльності;

3) співвідношення своєї діяльності з державним завданням, що ставиться до керівника як громадянина своєї держави.

Психологічна структура компонентів діяльності майбутнього фахівця є динамічною і поступово змінюється з оволодінням майстерністю.

Педагогічна майстерність — це комплекс якостей особистості, що забезпечує високий рівень самоорганізації професійної діяльності педагога. Складовими педмайстерності є гуманістичне спрямування, теоретичні знання, педагогічні здібності, педагогічна техніка.

Однак у світі ідеальних людей не існує ідеального викладача. Тому найголовнішими якостями викладача залишаються: щирість, вимогливість, відповідальність, почуття обов’язку, професійна гідність, точність і ясність викладу своєї науки, прагнення до самовдосконалення та творчості у своїй нелегкій праці.

Важливим моментом у професії викладача є наявність постійних нововведень, знання вимог і змін суспільного розвитку, здатність до адекватного сприйняття потреб і коригування своєї роботи у сфері змісту, форм і методів навчання та виховання.

Стрижнем інноваційних процесів в освіті є його налаштованість на творчий пошук, упровадження новітніх досягнень психолого-педагогічної науки у повсякденну практику, ви-

вчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду, прагнення до освоєння та застосування нових педагогічних технологій, активних форм і нових методів організації навчально-виховного процесу.

В якості педагогічних інновацій у навчальному процесі підготовки фахівців можуть виступати: зміст навчального матеріалу, технічні засоби, педагогічні технології і т. д. До інноваційних технологій навчання можна зарахувати: інтерактивні технології навчання, технологію проектного навчання і комп'ютерні технології.

Традиційно у вищих навчальних закладах прив'язка знань до професійної діяльності відбувається епізодично, наприклад, під час курсової або виробничої переддипломної практики. Таким чином, оволодіння студентом реальними професійними знаннями і якостями в цих умовах є складним процесом.

Інноваційна освіта повинна орієнтувати студента на його професіоналізм і стати інтегральним показником якості студента, яке він синтезував сам у процесі свого навчання. Усвідомлення студентом себе як професіонала впливає на результат освітнього процесу, оскільки активізує мотивацію саморозвитку, що перетворює процес навчання в джерело задоволення потреб, яке розвивається в особистості.

В інтерактивних технологіях навчання істотно змінюються ролі навчального суб'єкта і студентів, а також роль інформації (інформація — не мета, а засіб для освоєння дій і операцій). Усі технології інтерактивного навчання поділяються на неімітаційні та імітаційні. В основу класифікації покладено ознаку відтворення (імітації) контексту професійної діяльності документознавця, її модельного подання в навчанні.

Неімітаційні технології не припускають побудови моделей досліджуваного явища чи діяльності. В основі імітаційних технологій лежить імітаційне або імітаційно-ігрове моделювання, тобто відтворення в умовах навчання тією чи іншою мірою адекватності процесів, що відбуваються в реальній системі підготовки фахівців з туристичного обслуговування.

Розглянемо деякі форми і методи технологій інтерактивного навчання [4, с. 150—152]:

Проблемна лекція передбачає постановку проблемної ситуації та її вивчення при безпосередній активній участі самих студентів. Така лекція спонукає студентів до активної розумової діяльності, до спроби самостійно відповісти на поставлене запитання, викликає зацікавленість до матеріалу, активізує їх увагу.

Семинар-диспут передбачає колективне обговорення певної проблеми з метою встановлення шляхів її вирішення. Семинар-диспут проводиться у формі спілкування його учасників. Він передбачає високу розумову активність, розвиває вміння вести полеміку, обговорювати проблему, захищати свої погляди і переконання, лаконічно і ясно викладати думки. Функції дійових осіб на семінарі-дискусії можуть бути різними.

Навчальна дискусія — один з методів проблемного навчання. Вона використовується при аналізі проблемних ситуацій. Дискусія полягає в колективному обговоренні питань, проблем або зіставленні інформації, ідей, думок, пропозицій. Цілі проведення дискусії можуть бути різноманітними: навчання, тренінг, діагностика, перетворення, зміна установок, стимулювання творчості тощо.

Під час організації дискусії в навчальному процесі зазвичай ставлять відразу декілька навчальних цілей — як суто пізнавальних, так і комунікативних. При цьому цілі дискусії, звичайно, тісно пов'язані з темою. Якщо тема велика, містить великий обсяг інформації, в результаті дискусії можуть бути досягнуті тільки такі цілі, як збір та впорядкування інформації, пошук альтернатив, їх теоретична інтерпретація та методологічне обґрунтування. Якщо тема дискусії вузька, то дискусія може закінчитися прийняттям рішення.

“Мозковий штурм” — це збирання якомога більшої кількості ідей, звільнення студентів від інерції мислення, активізацію творчого мислення, подолання звичного ходу думок при вирішенні поставленої проблеми. *“Мозковий штурм”* дає

можливість істотно збільшити ефективність генерування нових ідей у студентській групі.

Основні принципи і правила цього методу: абсолютна заборона критики запропонованих учасниками ідей, а також захоочення всіляких реплік і навіть жартів.

Дидактична гра виступає важливим педагогічним засобом активізації процесу навчання у професійній школі. У процесі дидактичної гри студент повинен виконати дії, аналогічні тим, які можуть мати місце в його професійній діяльності. У результаті відбувається накопичення, актуалізація і трансформація знань в уміння та навички, накопичення досвіду особистості та її розвиток.

Технологія дидактичної гри складається з трьох етапів:

- залучення в дидактичну гру;
- ігрове освоєння професійної діяльності;
- розроблення моделі, що сприятиме системному, цілісному засвоєнню професії.

Стажування — активний метод навчання з виконанням посадової ролі у сфері професійної діяльності. Головна умова стажування — виконання під контролем викладача певних дій у реальних виробничих умовах.

Імітаційний тренінг — це відпрацьовування певних професійних навичок й умінь по роботі з різними технічними засобами і пристроями (тренажери, прилади тощо).

Ігрове проектування є практичним заняттям, в ході якого розробляються інженерні, конструкторські, технологічні, соціальні та інші види проектів в ігрових умовах, що максимально відтворюють реальність. Цей метод відрізняється високим ступенем поєднання індивідуальної та спільної роботи студентів.

Контроль засвоєння знань здійснюється з метою успішного засвоєння навчального матеріалу студентами та ефективного використання викладачем методів навчання. Контроль знань дає змогу коригувати та удосконалювати процес навчання, здійснювати індивідуальний підхід у навчанні, стежити за ходом засвоєння знань, успіхами студентів.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у досліджуваному напрямі. Професійна якість і професіоналізм педагога вищої школи полягає в ефективній реалізації системи професійних знань та вмінь:

- *спеціальних* (знання теорії своєї науки та практичні уміння застосовувати їх у практиці викладання);
- *психолого-педагогічних* (знання психологічних і дидактичних основ викладання обраної дисципліни, знання та урахування психологічних особливостей студентів і власних особистісних рис, закономірностей сприймання студентами змісту навчання);
- *методичних* (володіння методами, прийомами і засобами донесення наукової інформації до студентів).
- *організаційних* (володіння уміннями здійснювати оптимальну організацію власної діяльності та керувати діяльністю студентів). Варто, однак, зазначити, що на деяких предметно-наукових кафедрах вищих навчальних закладів склалася точка зору, згідно з якою навчати можна без спеціальної психолого-педагогічної підготовки. Для цього достатньо добре знати дисципліну, яку читає викладач.

Структура професійних якостей може бути розкрита через педагогічні вміння, які він набуває, а вміння розкриваються через сукупність дій, заснованих на теоретичних знаннях і спрямованих на вирішення педагогічних завдань.

Особливостями в професійній діяльності викладача є самовдосконалення, педагогічний такт і самоосвіта.

У світі неідеальних людей не існує й ідеального викладача. Однак до найголовніших якостей викладача належать: щирість, вимогливість, відповідальність, почуття обов'язку, професійна гідність, точність і ясність викладу своєї науки, прагнення до самовдосконалення і творчості у своїй нелегкій праці.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи XXI століття / В. П. Андрущенко. — К., 2011. — 1099 с.
2. Белова Л. О. Виховна система ВНЗ: питання теорії та практики / Л. О. Белова. — Х. : Вид-во НУА, 2004. — 264 с.
3. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : навч. посіб. / Г. М. Мешко. — К. : Академвидав, 2010. — 200 с.
4. Гнезділова К. М. Формування особистісних якостей майбутнього фахівця / К. М. Гнезділова // Вища школа України в умовах глобалізації та інтеграції : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (27—28 березня). — Черкаси : Вид-во ЧНУ, 2008. — С. 150—152.
5. Кузьмина Н. В. Способности, одаренность, талант учителя / Н. В. Кузьмина. — Л. : Знание, 1985. — 32 с.
6. Про Державну національну програму “Освіта. Україна XXI століття” (затверджено Постановою від 3 листопада 1993 р. № 896) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
7. Шинкарук В. Системний підхід до дослідження інтеграційних процесів у вищій освіті України / В. Шинкарук, Х. Чаковський, К. Метешкін // Вища школа. — 2008. — № 9. — С. 12—19.

References

1. *Andrushchenko V. P.* Svitank Europe: Problema formirovaniya novogo uchitelya dlya obyednanoyi Europe XXI stolittya / V. P. Andrushchenko. — K., 2011. — 1099 s.
2. *Belova L. O.* Vichovna systema VNZ: Theoriay i Practica. — H. : V-vo NUA, 2004. — 264 p.
3. *Meshko G. M.* Vstup do pedagogichnoyi profesyi : navch. posib. / G. M. Meshko. — K. : Akademvydav, 2010. — 200 s.
4. *Gnezdilova K.* Formuvannya osobistisnsch yakostey maybutnyogo fachivzya / K. N. Gnezdilova // Vishcha shkola Ukraini v umovach globalizazii i integrazii : zbirnik materialiv vseukrainskoyi naukovo-praktichnoyi konferenzii (27—28 bereznya). — Cherkasy : Vid-vo Cherkaski Nazional Universityet, 2008. — S. 150—152.
5. *Kuzmina N. V.* Sposobnosty, odaryennost, talent uchitelya / N. V. Kuzmina. — L. : Znaniye, 1985. — 32 p.

6. Pro derzhavnu nazionalnu programu "Osvita. Ukraina XXI stolittya" (zatverdzheno postanovoyu vid 3 zhovtnya 1993 r. № 896) [Electroniy resurs]. — Rezhim dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua>
7. Shynkaruk V. Systemniy pidchid do doslidzhennya integriyaznykh prozesiv u vishchiy osviti Ukraini / V. Shynkaruk, H. Chakovskyy, K. Meteshkin // Vishcha shkola. — 2008. — № 9. — S. 12—19.

Татьяна Вячеславовна Козий,
*кафедра профессионального образования,
ГВУЗ "Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды",
г.Переяслав-Хмельницкий, Украина
e-mail: Koziy_TV@mail.ru*

Козий Т. В.
**ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ
БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ
ЗАВЕДЕНИИ**

Аннотация

В статье освещены сущность и основные подходы в профессиональной деятельности будущего специалиста высшего учебного заведения и его профессионализм, который реализуется через профессионализм знаний, профессионализм общения и профессионализм самосовершенствования. Определены особенности и разновидности творческого интеллектуального труда, связанные с применением инновационных подходов. Рассмотрены основные условия развития профессиональных качеств будущих специалистов через приобретение педагогического опыта и постоянную работу над собой. Проанализированы нормы его профессионального поведения и возможность инновационного развития.

Ключевые слова: *профессионализм знаний; профессионализм общения; профессионализм самосовершенствования; педагогическое мастерство; наблюдательность; внимательность; мозговой штурм; дидактические способности; дидактическая игра; дискуссия; стажировка; тренинг.*

Tatiana Koziy

*Department of Professional Education,
SHEI "Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda
State Pedagogical University"
Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine
e-mail: Koziy_TV@mail.ru*

Koziy T. V.

**ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КАЧЕСТВ
БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ
ЗАВЕДЕНИИ**

Abstract

In the article the essence and basic approaches in professional activity of future specialist higher education institution and its professionalism, the professionalism that is realized through knowledge, professionalism, communication and professionalism improvement. The features and the variety of creative intellectual work associated with the use of innovative approaches. The basic conditions of professional skills of future professionals through the acquisition of teaching experience and constant work. The teacher must be an educated person and must possess not only professional knowledge, but also knowledge of philosophy, sociology, ethics, politics, arts, modern science and technology. In addition, it should be an interesting conversationalist, cause the respect of students and for them to be a model of creative attitude to work, example.

Established that the most important qualities of a teacher is sincerity, rigor, responsibility, sense of duty, professional dignity, accuracy and clarity of their science, self-improvement and creativity. But, in the organization and certain special abilities and skills necessary to have a number of psychological characteristics that belongs to the category of teaching abilities. An important aspect of the teaching profession is the presence of constant innovation, knowledge requirements and changes in social development, the capacity for adequate perception of the needs and adjustments to their work in the content, forms and methods of training and education.

Keywords: *professional knowledge; professional communication; professional improvement; pedagogical skills; observation; attentiveness; brainstorming; didactic skills; didactic game; educational discussion; training.*